

Jānis Ziemeļnieks

MĀTEI

*Pa sniega laukiem ziemaš naktī bālā
No Dieva nama mēs reiz nācām, māt.
Ak, cik tas sen jau pagājībā tālā,
Cik prātam grūt turp atkal aizdomāt!*

*Kad noguru — tu mani klēpī nesi,
Un vērodams kā zvaigznes gaisos mirdz,
Es domāju, cik mīla gan tu esi,
Cik labi man pie tavas siltās sirds!*

*Bet tad uzreiz caur zvaigžņu zvīlo viju,
Kāds savāds tēls pie manis liecās klāt,
Es nāves bailēs acis aizdarīju
Un trīcot dvesu: «Sargā mani, māt!»*

*Tad sniega laukos ziemaš naktī bālā
Tu stāvēji kā sargs ap mani, māt...
Ak, cik tas sen jau pagājībā tālā,
Cik tagad grūt turp atkal aizdomāt!*

Kas startē pašvaldību vēlēšanās

Pagastos

AGLONA — Lauksaimnieku biedrību vēlēšanu apvienība, vēlēšanu apvienības «Cerība», «Jauniešu kopā», «Bazilika», Aglonas vidusskolas vēlēšanu apvienība — kopā 36 kandidāti.

AIZKALNE — vēlēšanu apvienības «Rītausma», «Zemnieks», «Auseklītis» — 19 kandidāti.

GALĒNI — vēlēšanu apvienības «Galēni», «Indāni», «Zemlīši», «Garverce», «Zemnieki un piensaimnieki» — 27 kandidāti.

JERSIKA — vēlēšanu apvienības «Daugava», «Zeme», «Visvaldis», «Iesalnieki» — 18 kandidāti.

PELĒCI — vēlēšanu apvienības «Jašupe», «Pelēču pamatskola», «Liepas», «Ārdava» — 25 kandidāti.

PREIĻI — vēlēšanu apvienības «Cerība», «Liči», «Tilts», «Pilskalns», «Soldri» — 16 kandidāti.

RIEBIŅI — vēlēšanu apvienības «Rosme», «Zeme», «Jaunais ceļš», «Cerība» — 23 kandidāti.

ROŽKALNI — vēlēšanu apvienības «Rimicāni», «Lidums», «Rožkalni» — 15 kandidāti.

ROŽUPE — vēlēšanu apvienības «Rožupe», «Tautsaimniecība un demokrātija» — 13 kandidāti.

RUDZĀTI — vēlēšanu apvienības «Skola», «Darbība», «Zemnieks», «Rudzāti — tēvzeme mana», «Zaļā zeme» — 24 kandidāti.

RUŠONA — vēlēšanu apvienības «Atmoda», «Rušonas zemnieks» — 13 kandidāti.

SAUNA — vēlēšanu apvienības «Zemnieki», «Mehānizatori», «Sauna», «Piensaimnieku biedrība «Saunupīte»» — 19 kandidāti.

SILAJĀNI — 7 kandidāti.

SĪLUKALNS — 7 kandidāti.

STABULNIEKI — vēlēšanu apvienības «Centrs», «Stabulnieki» — 14 kandidāti.

SUTRI — vēlēšanu apvienības «Cerība», «Laima», «Par normālu un satīgu dzīvi» — 15 kandidāti.

TURKI — vēlēšanu apvienības «Jaunsilava», «Zundāni» — 9 kandidāti.

UPMĀLA — vēlēšanu apvienības «Timenova», «Zināšanas un darbs katram», «Zaļā zeme», «Vienotība», «Saskaņa», «Baltija» — 26 kandidāti.

VĀRKAVA — vēlēšanu apvienības «Vienotība», «Cerība», «Gaisma» — 19 kandidāti.

Pilsētās

PREIĻI — LSDSP, vēlēšanu apvienības «Kliņts», «Avots», «Preiļu saimnieks», «Preiļi» — 34 kandidāti.

LĪVĀNI — Līvānu dzīvokļu un komunālās saimniecības vēlēšanu apvienība, vēlēšanu apvienības «Līvāni», «Dubna», «Līvānietis» — 32 kandidāti.

Rajona padome

Tautsaimnieku politiskā apvienība, politisko organizāciju vēlēšanu apvienība (LKDS, LNNK, LTP), Tautas saskaņas partija, LZS — 34 kandidāti.

Pavisam rajonā dažādu līmeņu pašvaldību vēlēšanām reģistrēti 77 saraksti ar 447 kandidātiem.

ZIŅAS

• «Pusgada iesaukuma plāns valsts dienestā rajonā būs izpildīts ar grūtībām, rezerves — nekādas,» pastāstīja Valsts dienesta pārvaldes priekšnieks A. Andžāns. Tas tāpēc, ka trešdaļa jauniešaucamo veselības stāvokļa dēļ nevar dienēt LR armijā un vairāk nekā trešā daļa ir zemnieki un studenti, kas pēc pašreizējās likumdošanas ir atbrīvoti no dienesta. Bet galvenais: jauniešaucamie lielākoties dzimuši otrajā pusgadā, un viņi dienēt aizies rudenī, kad sasniegs pilnu 19 gadu vecumu. Perspektīva nākamajam gadam arī nav no labajām. Nesen ārsts eksperts pārbaudīja piecpadsmit 1976. gadā dzimušo jauniešu veselību, un tikai četri atzīti derīgi dienestam.

• Tīrgum Preiļu pilsētas centrā ir saimnieks. Remontu un būvniecības komercpānija, kas to panēmusi nomā, ap tīrgum laukumu ierīkojusi žogi, uzstādīti seši kioski un būsti vēl seši, ir tīrgum apsardze.

Par kioska lietošanu, kā zināja stāstīt tirgotāji, vajadzēšot maksāt nomu 46 latu mēnesī. Tas esot dārgi, taču visi gatavie kioski panēmti nomā uzreiz. Tīrgum apsardzes vīriem maksāšot katram 50 latu mēnesī.

• Remontu un būvniecības komercpānijas jaudīgā kokzāģētava (gateris) darbojas augu diennakti bez brīvdienām un svinamajām dienām. Strādājusi arī Lieldienās. Viena maiņa — 12 stundas. Tiem, kas te strādā, esot grūti tādu siodzi izturēt, sevišķi naktīs. Strādnieki nekurn, jo citur darbu Preiļos pagaidām dabūt nevar. Sazāģētie dēļi tiek rūpīgi sapakoti un nosūtīti uz Rīgu eksportam.

J.GURGONS

• Vēstule «Novadniekam»

Par gāzes skaitītāju nejušmoju...

Paldies gāzes saimniecības dienestam, sevišķi pilsētā, domāju, saka ikviens. Un vispirms par tā darbinieku centieniem krīzes brīžos nepārtraukt gāzes padevi. Gāzes saimniecībai vienmēr bijušas galvassāpes par gāzes taupīgu izlietošanu. Patiešām, mūsu cilvēks vēl nav iemācīts taupīt ne tikai gāzi vien.

Jāsaka paldies arī gāzes saimniecības galvenajam inženierim J. Zarāna kungam par regulārām informācijām «Novadniekā». Un vēl — paldies par gāzes skaitītāju straujo uzstādīšanu. Un tomēr nevaru atturēties no nepamatotu pārmetumu apstrīdēšanas iedzīvotāju adresē.

Savulaik Zarāna kungs rakstīja, ka kopējās gāzes lietotāji gāzi patērē piecas (!) reizes vairāk nekā

tie, kuriem ir gāzes baloni un skaitītāji. Piedodiet, bet tam es nevaru piekrist. Iznāk — ja es savā laikā no balona gāzi dedzināju vidēji divas stundas diennakti, tad tagad kopējo — desmit stundas? Izsakot pārmetumus iedzīvotājiem, vispirms vajag prātīgi padomāt. Zinu, ir atsevišķi gadījumi, kad gāzes patērētāji sasiens saišķi dedzināto kļieģu un gandrīz diennakti dedzina gāzi, lai kaut cik spētu sasildīt mazos bērņus. Bet — ja to darīja agrāk, tad darīs arī ar gāzes skaitītāju. Neļaus taču savam mazajam lolojumam nosalt.

Protams, pēc gāzes skaitītāju uzstādīšanas cilvēki centīsies gāzi lietot taupīgāk. Bet atkal viens gandrīz vai joks — katastrofāli samazināsies ienākumi gāzes saimniecī-

bas kasē. Agrāk maksa tika prasīta no «galviņām», nemaz nerēķinot, vai gāzes daudzums par attiecīgo maksu patērēts vai nē. Tagad katrs patērēto gāzi. Bet kas maksās par to gāzi, kas, ejot garām gāzes krātuvēm, jau pa lielu gabalu smird pēc sapuvušām olām? No gāzes lietotājiem to vairs nevarēs «plēst».

Bet izeja jau nu noteikti tiks atrasta. Un, ticiet man, pēc gāzes skaitītāju uzstādīšanas tiks sameklēti «pamatoti» argumenti, lai ļoti jutami paceltu gāzes patēriņa cenas. Es par to nešaubos, tāpēc par manā dzīvoklī uzstādīto gāzes skaitītāju sevišķi nejušmoju.

Dzīvosim, redzēsim, kam būs taisnība.

A.Veigulis (Preiļos)

Latvijas Attīstības aģentūras birojs arī Preiļos

♦ Par biroja vadītāju apstiprināts Ē.Ancāns. Viņu arī lūdzu pastāstīt, kas tad ir šī jaunā aģentūra un kādi ir tās uzdevumi.

— Latvijas Attīstības aģentūra ir valsts pārraudzīta institūcija, kura nodarbojas ar Latvijas tautsaimniecības attīstības programmas ieviešanu. Latvijas Attīstības aģentūras galvenie uzdevumi ir:

• ārzemju ieguldījumu piesaistīšana Latvijas tautsaimniecībā,

• potenciālo investētāju nodrošināšana ar nepieciešamo informāciju,

• investīciju projektu ekonomiskā analīze,

• priekšlikumu izstrādāšana par valsts investīciju apjomiem un to teritoriālo un nozaru izvietojumu,

• Latvijas eksporta potenciāla veicināšana,

• konsultatīvo pakalpojumu sniegšana, apmācību organizēšana,

• kapitāla tīrgum attīstības veicināšana,

• tirdzniecības pārstāvniecību izveide ārvalstīs.

Latvijas Attīstības aģentūras ietvaros izveidota arī «Latgales investīciju programma '95». Pēckara gados Latvijā plānu ekonomikas saimniekošanas rezultātā starp novadiem izveidojusies nesabalansēta sociālekonomiskā struktūra. It sevišķi atpauk Latgale. Aptuveni aprēķini liecina, ka kopprodukta apjoms, rēķinot uz vienu iedzīvotāju, Latgalē šobrīd ir vidēji par 20 procentiem zemāks nekā citos Latvijas reģionos.

Arī demogrāfiskā situācija Latgalē veidojas nelabvēlīgāka. Iedzīvotāju mirstība ir relatīvi augstāka nekā dzimstība. 1992. gadā šis rādītājs Balvu un Rēzeknes rajonos bija — 4,6, Krāslavas — 5,1, Daugavpils — 5,6, Ludzas rajonā pat

— 8,6 cilvēki uz tūkstoš iedzīvotājiem. Bet vidēji Latvijā dabiskais pieaugums bija tikai minus 1,5 uz tūkstoš iedzīvotājiem.

Salīdzinot ar pirmsskara laiku, Latgalē krasi samazinājusies līnu audzēšana — no 50 tūkstošiem hektāru 1936. gadā līdz nepilniem 7 tūkstošiem hektāru 1992. gadā, pat tikai vienu tūkstoši hektāru 1993. gadā.

Latgalē rūpnieciskās produkcijas samazināšanās pēdējo divu gadu laikā bijusi straujāka nekā vidēji Latvijā, arī bezdarba līmenis pašreiz ir augstāks.

Ekonomiskā atpalicība var vēl pieaugt, jo to ietekmē investīciju trūkums. Kapitālieguldījumi tautsaimniecībā, kas Latvijā kopumā ir nepietiekami, Latgalē 1992. gadā, rēķinot uz vienu iedzīvotāju, bija apmēram par 25 procentiem zemāki nekā vidēji Latvijā, tajā skaitā ražošanas objekts — par 30 procentiem zemāki.

Ja ekonomiskā un sociālā attīstība netiks teritoriāli sabalansēta, izmantojot vienotu stratēģiju, tad, pārejot uz tīrgum ekonomiku, novadu atšķirības var kļūt vēl kontrastainākas. Tā var rasties konfliktsituācijas, kas nelabvēlīgi ietekmēs ne vien Latgales attīstību, bet arī politisko stāvokli valstī kopumā.

Pāreja uz tīrgum ekonomiku paredz arī pāreju uz jaunām investīciju programmu izstrādāšanas un finansēšanas metodēm. «Latgales investīciju programma '95» ir pirmais Latvijas Attīstības aģentūras mēģinājums Latvijas valstī izstrādāt investīciju projektu atbilstoši tīrgum ekonomikas prasībām, kā arī likt pamatus citiem līdzīgiem

investīciju projektiem.

Par Latgali investīciju programā tiek apzīmētas vēsturiskās Latgales un Sēlijas teritorijas, kuras pašlaik sastāv no Balvu, Daugavpils, Jēkabpils, Krāslavas, Ludzas, Preiļu un Rēzeknes rajoniem to administratīvajās robežās, kā arī Daugavpils un Rēzeknes pilsētām.

Programmas mērķis, protams, ir skaists — pievērst uzmanību novada ekonomiskās atpalicības pakāpeniskai likvidācijai, radīt priekšnoteikumus Latgales iedzīvotāju sociāli ekonomiskā līmeņa straujākai paaugstināšanai, izmantot visus iespējamus finansēšanas avotus.

Programmas pamatā ir starptautisko finansu institūciju pētījumi, konsultāciju firmu un zinātnisko iestāžu rekomendācijas, kā arī Latvijas Republikas «Makroekonomikas stabilizācijas programma». Programmā iekļaus tagad vēl izstrādājamus dokumentus: uzņēmēju biznesa plānus, Latvijas Republikas investīciju programmu 1995. gadam, Latgales nozaru investīciju projektus par pārtikas pārstrādi un iepakošanu, komunālajiem pakalpojumiem un servisu, preču izplatīšanas sistēmu un transportu, sociālo aprūpi, par līniju, līnu celulozi un līnu izstrādājumiem, par tūrismu, enerģētiku, kokapstrādi un vieglo rūpniecību.

Latvijas Attīstības aģentūras birojs Preiļos sācis darbu ar informācijas vākšanu un analīzi. Bet pats galvenais — investīciju piesaistīšana — vēl priekšā. Tad arī spriedsim, cik vērti ir visa programma.

Ē.Ancāna stāstīto pierakstīja
L.Kirillova

Vēlreiz par kaidu jubileju un par ūtru drukas aizlīgumu

Godā sākumā sajēmu līgumu uz Saunas etnogrāfisko ansambļa «Naktineica» 40 gadu jubileju. Tai kai placūs jau kritna godu nosta, arī zīma lūka sevi just, tod nīmoz nasa-taisejūs ceļot uz dzymtū pusi, kur pat vairs tyvu rodu nav. Kod tū uzzynōja muna radīneica Malvīne Spīča un Veneranda Zepa-Vonoga — obejas bejušos Valsts kora dzīdōtōjas, tod man stingri pasaceja: «Tev jōbrauc un jōaizvad sveicīni nu mums — Valsts kora daleibnikim nu Latgolas. Mes bejom tī, kas dzījā

satraukumā gaidejom sacensības rezultatus storp Latvijas etnogrāfiskajim ansambļim pīcdasmytūs godu vydā kulturas dīnōs Moskovā. Tur pīsadalejōs, varōki ansambļi nu Kurzemes: Nicas un Bārtas. Jī ar šovim krōšņajim tautastārpim beja sagatavōjūši vasalus uzvadumus ar dzīsmem un dejom. Nu Latgolas Preiļu ansambļim beja vīneigais. Uz skotuves Saunas sīvas izgōja boltūs lakateņūs, boltōs, izraksteitōs vylnōnēs, ar vōrpu vaiņucenim rūkōs. Izarōdejōs, ka Latgolas dzīsmē beja vysksaneigōkō, vysdaudzveidīgōkō, saleidzynōjumā ar kurzemņiku ansambļim. Latgalītes uzvarēja.»

Kod es tū vysu nūsaklausejūs, tod atmiņā atausa to laika nūtykumi un es atcerējūs, ka taisni tymā laikā, kod uzvarēja Latgolas dzīsmē, kas nōce nu muna dzymtō nūvoda, te beja sōcis jaunš — vīna godusymta laikā — ūtrais drukas aizlīgums. Tūreiz vairs nabeja nīvīnas grōmotas, nīvīnas avīzes, nī žurnala latgalīski. Atcerūs, cik gryuši veicēs ar «baltyskūs» avīzu lasei-

šonu mūnai mōtei, kas beja mōcejusēs vīneigi «škōlā pi rateņa». Tai daudzi pīrubežas rajonūs pōrgōja uz krīvu volūdu arī ģīmenē, kod bārni varēja mōceitīs vīneigi krīvu škōlā, jo latvīšu škōlas slēdze. Myusu pusē vēl pastōvēja latvīšu škūlas, bet voi sagaideisim, ka vysmoz sōkuma klasēs bārni mōceisīs mōtes volūdu, kuru runoj sātā, kaidā lyudz Dīvu bazneicā?

Vēl pagōjušajā godā un arī drusku agrōk mani pōrsteidze, ka pat vacmameņas ar mozbārniim sātā runoj «pa baltyskam» navys latgalīski. Nūdūms lobs, laikam grib atvīglōt mozajim ceļu uz skūlu, es nūdūmōju. Nalaimē vīn tei, ka es dzērdēju, cik napareizu latvīšu volūdu jos dažbreid īmōca mozajim, jo pošas naatšķir plotū un šaurū e skaņu, taipat atšķireigōs intonācijas obejōs volūdōs. Gon aizgōjuši uz skūlu, mozi vysu īsamōceis, bet oplom īmōceitū gryušk lobōt.

Vēl vairōk mani pōrsteidze Leivōnu pusē dzērdētāis, ka napasyuteištū avīzi «Novadnieks», jo tū sōksūt drukōt latgalīski.

bet Latgolas Dzīsmē arvin skaņ, pōrstaigojūt dažaidu valstu rūbežas. Tai pagōjušajā rudīnī Zynōtņu akadēmijas augstceltnē klausejūs, ka Bolvu dzīdōtōjas pōrspēja vysucytus — nu Vydzemes, nu unīversītatēs. Jōs nasen vēl asūt dzīdōjušās Sōmījā. Bet šymā ansambļī vysvairōk pōrsteidze tys, ka tur nabeja jaunīšu.

Ansambļa «Naktineica» jubilejā vysvairōk patyka tys, ka tur sōkuse dzīdōt jaunō paaudze. Jo Dzīsmi pōrjims jaunōtne, tod naizgais nī myusu Dzīsmē, nī tāvutāvu volūda, tei volūda, kaidā runōjuši ļaudis lelōkajā Latvijas daļā.

Nūbeidzūt gribēju pasaceit vysirsneigōkū pādīs rajona kultūras nūdaļai, centrālajai bibliotekai, Leivōnu dzīdōtōjim un seviški «Naktineicai» par apsveikumim arī mūnā jubilejā.

Natālija Giluča

• ATTELĀ: 1955. gada decembris - Preiļu etnogrāfiskais ansamblis kopā ar Valsts kora dziedātājiem, kuri bija no Latgales.

Futbols. Sākam 7. maijā!

♦ Jā, — tieši sestdien, 7. maijā plkst. 17.00 futbola draugi tiek aicināti uz Preiļu stadionu, kur Latvijas meistarsacīkšu 1. līgas spēlē tiksies SK «Cerība» un FK «Rīga».

Pirmās līgas debutantiem, preiļiešiem, pretī stāsies līgas favorītkomanda. FK «Rīga» ir ievērojama kaut vai ar to, ka treneris šim klubam ir Latvijas futbolā skandalozī populārais Marks Zahodins — cilvēks, kurš aizpagājušgad līdz Latvijas čempionu lauriem palīdzēja nokļūt «Skonto» futbolistiem, pagājušgad izmēģināja spēkus Jelgavas RAFā un šogad viņa lolojums ir FK «Rīga».

Komanda, kurai, tāpat kā trenerim, ir milzīgas ambīcijas, jo jau šogad plānots izcīnīt Latvijas kausu, lai rudenī varētu piedalīties Eiropas valstu kausu ieguvēju turnīrā.

Jāteic, šīs ambīcijas ir diezgan pamatotas arī finansiālā ziņā — kā nekā FK «Rīga» rindās būs redzami bijušās PSRS starptautiskās klases sporta meistari Morozovs un Bratčikovs, kuri jau izbaudījuši Eiropas līmeņa futbolu, savulaik spēlējot Doneckas «Šahtjor» komandā, Rīgas «Daugavā» par sporta meistarū kļuvušais liepājnieks Ilmārs Verpakovskis, brāļi Andris un Normunds Zvejnieki — pagājušgad palīdzēja Rīgas «Gemmai» iekļūt virslīgā un daži jaunie spēlētāji, kuri ir Latvijas Olimpiskās izlases kandidāti. Tā ka, cienījamie preiļieši, nāciet uz stadionu — būs ko redzēt.

Bet ko SK «Cerība»? Pirmkārt, finansiālajā ziņā mēs atrodamies dažādās «svara kategorijās» — šobrīd naudiņas pietiek tikai čempionāta 1. aplī pabeigšanai. Otrkārt, drūmais kapitālisms ir skāris arī Preiļu futbolkomandu — vairāki spēlētāji ir spiesti domāt par iztikas pelnīšanu nevis par treniņiem un spēli. Un, treškārt, slikts ir tas karveivis, kurš negrib kļūt par ģenerāli, vai, mūsu gadījumā, slikts ir tas futbolists, kurš negrib sabojāt noskaņojumu favorītiem. Lai nu kā, bet SK «Cerība» ir pagājušā gada LSB «Vārpa» čempions un laikraksta «Lauku Avīze» kausa izcīņas finalists. Bet tas viss bija pagājušgad, šogad viss sākas no nulles un līmeni augstākā sabiedrībā.

Vēl 1. līgas čempionātā mūsu komandas pretinieki būs Rīgas komandas «Jūrnīeks», «Kvadrāts», RFK, Ventpils «Venta», Brocēnu «Starts», Daugavpils «Lokomotīve» un «Latgale», Valmiera, Smiltene un Gulbene.

Čempionāta pirmajā spēlē prei-

lieši izbraukumā piekāpās Rīgas «Jūrnīekam» — 0:2.

Uzsācis gaitu arī Latvijas jaunatnes čempionāts futbolā. Tas risināsies 7 vecuma grupās un 5 no tām piedalīsies Preiļu SK «Cerība» jaunie censoni. Atgādināšu, ka pagājušgad jaunatnes meistarsacīkšu sudraba medaļas izcīnīja 1981.g.dz. zēni, bet pie bronzas godalgām tika 1978.g. dzimušie jaunieši un Andrejs Filimonovs šīnī vecuma grupā tika atzīts par labāko aizsargu. Mēs lepojamies ar to, ka 1993. gada jaunatnes meistarsacīkšu kopvērtējumā 27 klubu konkurencē «Cerība» ierindojās augstajā 6. vietā, atpaliekot tikai no Daugavpils, Rīgas «Skonto», Jelgavas RAF, Rīgas «Olimpijas» un Rīgas Futbola skolas.

Šis gads ir pasaules meistarsacīkšu gads — no 17. jūnija līdz 17. jūlijam visa cilvēce sekos, kā Amerikas Savienoto Valstu stadionos planētas labākie kājbumbas meistari cīnīsies par čempiona titulu. Diemžēl Latvijas futbolistu spēki bija par vājiem, lai piedalītos pasaules čempionāta finālturnīrā, bet jau pats fakts, ka esam atgriezušies starptautiskajā futbolā, ir apsveicams.

Šogad Eiropas čempionāta kvalifikācijas spēlēs piedalīsies Latvijas pieaugušo un divas jauniešu izlases — U-18 (līdz 18 gadiem) un U-16 (līdz 16 gadiem). Ļoti iespējams, ka astoņpadsmitgadīgo komandā startēs arī preiļietis Valērijs Kirilovs, un viņam būs iespēja sacensties ar Anglijas un Slovēnijas izlasēm. Katrā gadījumā Valērijs ļabi aizvadīja divas treniņspēles Latvijas izlases sastāvā pret Igauniju, izpelnījās atzinīgu novērtējumu presē un cerēsim, ka viņš būs pirmais Preiļu futbola audzēknis, kuram būs iespēja spēlēt Eiropas futbola laukumos.

Un vēl. Preiļi ir tā pilsēta Latvijā, kur, rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem, ir visvairāk komandu, kuras piedalās pilsētas čempionātā — apmēram 10. Kā parasti, pēc Jāņiem startēs kārtējais turnīrs — ja ir kādas komandas vai jebkurš domubiedru kolektīvs, kurš grib izmēģināt spēkus mūsu sacensībās, lūdzu, piesakieties sporta klubā «Cerība» (personiski vai pa tālr. 22649).

Imants Babris, SK «Cerība» priekšsēdētājs

Bezdarbnieku apmācība un pārkvalificēšana

♦ Augsta bezdarba līmeņa apstākļos vienīgā iespēja atrast darbu ir augsta konkurētspēja darba tirgū. Ņemot vērā, ka mūsu valstī samērā plaši iekļūst diezgan labas kvalitātes importa produkcija, arī pašmāju ražojumu kvalitātei jābūt pietiekoši augstai. Saprotams, ka, lai sarāžotu pasaules klasei atbilstošu produkciju, vajadzīgi arī augsti kvalificēti strādnieki. Darbaspēka tirgū spēš atrast sev vietu tikai tie cilvēki, kuri pratis pierādīt, ka viņu kvalifikācija atbilst šodienas prasībām.

Kā iegūt šādu kvalifikāciju? Acīmredzot, nepieciešama darbaspēka apmācības un pārkvalifikācijas sistēma. Pašlaik arī mūsu valstī daudz domā par t.s. nepārtrauktās izglītības sistēmas ieviešanu, kura plaši izplatīta attīstītajās Rietumu un Skandināvijas valstīs. Šajās valstīs bezdarbniekiem tiek piedāvāts plašs profesiju specializētās mācību iestādēs.

Par bezdarbnieku apmācību domā arī Latvijas valdība, par ko liecina pieņemtie dokumenti. Visam par pamatu uzskatāms Nolikums par bezdarbnieku profesionālo apmācību un pārkvalifikāciju, kurš apstiprināts 1994. gada 24. februārī.

Minētajā nolikumā norādīts, ka bezdarbnieku apmācība ietver: — to personu apmācību, kurām nav profesijas vai specialitātes; — strādnieku un speciālistu kvalifikācijas paaugstināšanu; — strādnieku un speciālistu pārkvalificēšanu; — atsevišķu kategoriju bezdarbnieku apmācību (ilgstošie bezdarbnieki, sievietes ar pirmsskolas vecuma bērniem).

Tāpat noteikts, ka arī invalīdus, kuri reģistrējušies nodarbinātības vietējās iestādēs kā darba meklētāji, var apmācīt par bezdarbnieku

apmācībai paredzētajiem līdzekļiem. Bezdarbnieki, atbilstoši pieprasījumam un piedāvājumam darba tirgū, izvēlas apmācības kursu atbilstoši savām interesēm un profesionālajai sagatavotībai.

Bezdarbnieki tiek pārkvalificēti: — ja nav iespējams piedāvāt darbu iepriekšapņūtajā profesijā vai specialitātē;

— ja viņi izteikuši vēlēšanos mainīt savu profesiju vai specialitāti.

Bezdarbniekam ar Nodarbinātības valsts dienesta norīkojumu ir tiesības uz profesionālo apmācību vai pārkvalifikāciju vienu reizi divos gados. Bezdarbniekus, kuri ir jaunāki par 18 gadiem, Nodarbinātības valsts dienesta iestādēs norīko uz Izglītības, kultūras un zinātnes ministrijas pakļautībā vai pārziņā esošajām mācību iestādēm, kas veic to apmācību no profesionālajai izglītībai paredzētajiem valsts budžeta līdzekļiem.

Bezdarbnieku apmācībai tiek izmantotas Izglītības, kultūras un zinātnes ministrijas pārziņā un pakļautībā esošo, kā arī licencēto un akreditēto arodskolu, tehnikumu, augstskolu, mācību centru, kursu un uzņēmumu mācību bāzes neatkarīgi no pakļautības un īpašuma formas.

Arī Preiļu rajonā ir pietiekami attīstīta mācību bāze, kur varētu veikt bezdarbnieku apmācību un pārkvalificēšanu, kas līdz šim netiek darīts. Tā, piemēram, tehnisko specialitāšu apgūšanai varētu izmantot Jaunaglonas lauksaimniecības skolu, bet to profesiju apgūšanai, kuras nepieciešamas apkalpojošajā sfērā nodarbinātajiem, — Preiļu kooperatīvās arodvidusskolas bāzi.

Nopietni jāpadomā par apmācību iespējām Līvānos, kur ir ļoti ievērojams bezdarbnieku skaits. Ar nodarbinātības iestāžu norīkojumu ir iespējama apmācība dažādās profesijās gan Rīgas, gan Dau-

gavpils, kā arī Rēzeknes mācību iestādēs. Informāciju par apmācības iespējām var saņemt Nodarbinātības dienesta Preiļu nodaļā vai Līvānu birojā.

To, ka izglītībai ir noteicošā loma darba tirgus apstākļos, apliecina bezdarbnieku kontingenta analīze pēc izglītības līmeņa. Šī gada 1. aprīlī no 4495 uzskaitē ņemtajiem bezdarbniekiem tikai 180 ir ar augstāko izglītību un 444 ar arodizglītību, turpretī 1602 ir ar vispārējo vidējo izglītību un 1395 ar pamata vai nepabeigtu vidējo izglītību. Skaidrs, ka nākotnē šī polarizācija pastiprināsies arvien vairāk.

Viens no nosacījumiem bezdarbnieku apmācībā ir noteikt, kādu specialitāti apgūt un cik tā piemērota konkrētam cilvēkam. Lai palīdzētu šo jautājumu risināšanā, izveidoti profesionālās orientācijas un karjeras izvēles centri. Šādi centri pašlaik darbojas Rīgā (tel. 210700) un Daugavpilī (tel. 36750 vai 22649). Šie centri galvenokārt strādā ar 9. un 12. klašu absolventiem, tomēr iespēju robežās sniedz konsultācijas arī bezdarbniekiem, kā arī invalīdiem. Protams, šajos centros netiek pieņemti konkrēti lēmumi, bet gan dotas rekomendācijas, galīgā izvēle katram jāizdara pašam.

Arī nodarbinātības dienestam pašlaik ir ļoti grūti kaut ko ieteikt, jo grūti prognozēt situāciju nākotnē. Katrā ziņā par prioritāriem virzieniem tautsaimniecības attīstībā izvēlēti: lauksaimniecība, komunikācijas un sakaru sistēmas, tūrisma industrija, zinātne un modernās tehnoloģijas.

Pašreizējos apstākļos būtu aplami izvēlēties tās specialitātes, pēc kurām nav un diez vai būs pieprasījums darba tirgū, jo tas nozīmē lieki zaudēt laiku un nelietderīgi izlietot līdzekļus.

S. Bernāns, NVD Preiļu nodaļas vadītājs

Zemessardzes hronika

• 4. aprīlī pulksten vienos naktī no Rudzātu pagastā ziņoja par mēģinājumu ielauzties dzīvoklī, vainīgo, Rēzeknes iedzīvotāju A., aizturēja 4. rotas zemessargi. Galvā viņam bija asiņojoša brūce, iegūta, kā pats izskaidroja, kautiņā ar dzīvokļa saimnieku. Pēc medicīniskās palīdzības sniegšanas nogādāts Līvānu slimnīcā un lieta nodota policijai.

• 21. aprīlī kopīgajā ar policiju, finansu inspekciju un sanitāri higiēniskā centra darbiniekiem rīkotajā reidā firmas veikalā «Erato», 3. un 9. patērētāju biedrības veikalā atklāta tirgošanās ar alkoholis-kajiem dzērieniem bez vajadzīgajiem dokumentiem. Nekārtības šajā ziņā bija arī firmas «Vanda» veikalā, visur prece izņemta un sastādīti administratīvie protokoli.

• 26. aprīlī Sīļukalna pagastā skolniekam Z. atņemta paštaisīta mazkalibra šautene, pie Rudzātu pagasta skolnieka B. atrasta rūpnīcā izgatavota mazkalibra šautene. Abi ieroči nodoti Līvānu policijas iecirknim. Tajā pašā dienā Līvānos aizturēti trīs Bauskas rajona iedzīvotāji, kurus tur aizdomās par izspiešanu.

• Zivju nārsta dienās organizēti regulāri reidi uz ūdenskrātuvēm. 3. aprīlī Rožupē aizturēts V., kurš ar tīkliem Ošas upē ķēra zivis. 7. aprīlī Pelēču ezerā un 25. aprīlī Bleidas ezerā atrasti tīkli un murdi, kam īpašnieki nav atsaukušies. Toties 28. aprīlī uz Limankas ezera aizturēti P. un K. no Aizkalnes pagasta tieši tīkla izmešanas brīdī, pie tam K. bija tik stipri piedzēries, ka turpat ezermalā «nolūza». 13. aprīlī ar lidaku duršanu Mazās Solkas ezerā nodarbojās Rušonas pagasta iedzīvotājs J., Gelenovas ezerā to pašu darīja daugavpīlietis M., kurš mēģināja izlocīties ar melošanu, bet tika pieķerts.

• Zemessargi noskaidroja vainīgo, kurš G. mežā nelikumīgi cirta kokus.

• Visi bataljona vīri piedalījās ziedojumu vākšanā, lai palīdzētu Saulkrastos kritušā biedra ģimenei.

• Bataljona sieviešu komanda ieguva 3. vietu pilsētas basketbola čempionātā.

G. Kalinkevičs, 35. bataljona informācijas nodaļas priekšnieka vietnieks

BIJA VĒRTS CENSTIES

Rudzētu vidusskolas padome (*padomes priekšsēdētāja I. Šaraka*) noorganizēja ekskursiju uz Rīgu tiem savas skolas skolēniem, kuri bija piedalījušies mācību olimpiādēs un konkursos, kā arī skolotājiem, kuri palīdzēja attiecīgajiem skolēniem sagatavoties. Braucienu sponsorēja Rudzētu pagasta valde. Skolēni apmeklēja muzejus, noskatījās teātra izrādi. Rudzētu valde paredzējusi visiem skolēniem, kuri guvuši panākumus mācību priekšmetu olimpiādēs, izmaksāt naudas prēmijas. Rudzētu skolēni ir ieguvuši sešas pirmās, četras otrās un desmit trešās vietas.

L.Sila

Bronislavam Spūlim — 95

♦ Mūsu novadnieks, publicists, pedagogs, sabiedriskais darbinieks, Latgales kultūras un izglītības atmodas veicinātājs Bronislavs Spūlis dzimis 1899. gada 4. maijā Vārkavas pagasta Vilcānos zemnieku ģimenē. Skolas gaitas viņš sāka Vārkavas pagasta skolā, turpināja Preiļu pilsētas skolā, studēja Pēterburgas katoļu garīgajā seminārā. 1918. gadā Bronislavs Spūlis pabeidza 1. latviešu skolotāju sagatavošanas kursu Daugavpilī un sāka darbu kā skolotājs Preiļu pilsētas skolā. Turpmāk viņš bija Kalupes pamatskolas pārzinis, Daugavpils ģimnāzijas skolotājs un žurnāla «Latgales Lauksaimnieks» sekretārs, paralēli darbam studējis LU pedagogiju un baltu filoloģiju. Bija «Zidūņa» un «Latgolas Školas» redaktors, Latgales tautas universitātes līdzdibinātājs. 1929. gadā noorganizēja biedrību «Latgaliešu studentu fonds». Strādāja par Pļaviņu ģimnāzijas, tad par Preiļu 1. vidusskolas direktoru. Pēdējā darba vieta bija Rīgas Raiņa vakara vidusskola.

Bronislavs Spūlis mira Ludzas slimnīcā 1974. gadā, apbedīts Rīgā Meža kapos.

Savās atmiņās B.Spūlis ir teicis: «Manas skolotāja darba gaitas ir sākušas 1918. gada 1. septembrī Preiļu četrklasīgajā augstākajā tautskolā visai grūtos vācu okupācijas apstākļos, kad par vienu mēneša algu nevarēja nopirkt vienu pudu rudzu. Nebija vieglāka skolotāja maizīte arī 1919. gadā, kad visa saimnieciskā dzīve bija sabrukusi un Preiļu ēdnīcā pret attiecīgām kartiņām varēja dabūt runkuļu lakstu zupu — vienu, bagātu dabīgajiem «vitamīniem», un par toreizējo naudu nevarēja nopirkt.»

Preiļu četrklasīgā augstākā tautskola toreiz atradās Liepu ielā, tagad Raiņa bulvārī 10, Pastaram piederošajā divstāvu mājā. Mācības līdz 1920. gadam notika krievu valodā. Bronislavs Spūlis, atceļoties sava pedagoģiskā darba sākumu Preiļos, mēdza stāstīt, ka daži viņa skolēni bija par viņu ievērojami vecāki. Liela daļa viņa pirmo skolēnu Preiļos noslepkavoti 1941.-42. gadā, tie bija no labi izglītotām ebreju ģimenēm — Giljeviči, Cimaņi, Paragiņi, Potaši, Killovi, Cemeļi un daudzi citi. B.Spūlis strādāja Preiļu skolā līdz 1920. gada 1. oktobrim.

Latvijas brīvvalsts gados mūsu novadnieks aktīvi darbojās nacionālās sešklasīgo skolu tīkla izveidošanā Preiļu pilsētas apkārtnē, cīnījās par vidusskolas atvēršanu Preiļos jau divdesmitajos gados. Valdība tam pretojās, jo uzskatīja, ka Preiļos pietiek ar divgadīgo lauksaimniecības skolu, kura darbojās un gatavoja priekšstrādniekus lielajām saimniecībām. Trīsdesmito gadu presē — Latgales žurnālos «Latgolas Vārds», «Latgolas Škola» un citos — Bronislavs Spūlis ar nesaudzīgu asumu vērsās pret tā laika izglītības politiku, sabiedrībā izsaucot sašutumu par Daugavpils skolotāju institūta likvidēšanas projektu, ģimnāziju skaita samazināšanu, izglītības ierobežojumiem Latgalē. Spriežot pēc mūsu novadnieka 1923.-40. gadā nodrukāto rakstu saraksta, to skaits sasniedz apmēram 150, par to daudzpusīgo, aso un polemisko saturu liecina nosaukumi. Lūk, daži no tiem:

«Skolu departaments nūslōpej latgalīšu izglēitības atteisteību», «Voi latgalīšu tautu grib turēt tumsā?», «Tauta lyudz nalikvidēt školas» un citi.

Bronislavs Spūlis uzstājās pret Latgales jaunatnes novirzīšanu «burlakos» un atstāšanu bez izglītības, savlaicīgi brīdināja par sekām, kas draudēja tā rezultātā. «Latgolas tautu nadreikst vairs turēt tumsā», tādi saucieni toreizējā presē un sanāksmēs lika viņam nonākt politpārvaldes aresttelpās.

Ar Spūļa aktīvu līdzdalību palielinājās pamatskolu skaits Preiļu novadā, Vārkavas pagastā izveidotas sešas pamatskolas, Preiļos nodibināta vidusskola ar 360-400 skolēniem 8.-12. klasēs. Lai gan Spūlis direktora godu nekāroja, no Daugavpils aprīnķa izglītības nodaļas tika norīkots uz savu dzimto pusi darbā par Preiļu latviešu vidusskolas direktoru, kur strādāja no 1944./45. mācību gada līdz 1946./47. mācību gadam.

Blakus pedagoģiskajai darbībai un publicista darbam žurnālos «Zidūnis», «Latgolas Škola» u.c., folkloras vākšanai, mūsu novadnieks veica organizatoru un vadītāju pienākumus studentu biedrībā «Latgaliešu studentu fonds», vēlāk to pats uzskatīdams par sava mūža galveno veikumu. No 1929. līdz 1940. gadam daudziem Latgales trūcīgajiem studentiem, tikai pateicoties šim fondam un B.Spūļa personīgajām pūlēm, bija iespēja sākt un turpināt ceļu uz augstāko izglītību. Minētā biedrība dažādos veidos vāca līdzekļus, aizdevumus, ziedojumus, lai varētu izmaksāt stipendijas, uzturēt internātus. Par jubilāra nopelniem līdzekļu vākšanā liecina neskaitāmi viņa raksti un aicinājumi presē, uzstāšanās kongresos.

Kopš 1928. gada Rēzeknē atradās Latgales Tautas universitāte. Tā bija ārpuskolas izglītības iestāde, kuras darbības rajons aptvēra visu Latgali. Tās padomes priekšsēdētājs bija mokslnjors N.Rancāns, padomes sekretārs — B.Spūlis. Šīs iestādes uzdevums bija veicināt kultūras un zinātnes iedēstīšanu plašākos tautas slāņos, mērķis — celt latgaliešu izglītības un kultūras līmeni, iepazīstināt klausītājus ar teorētiskām un praktiskām zinībām, atsevišķās zinātnes nozarēs, rīkot priekšlasījumus, disputus, lekcijas, popularizēt zinātni un mākslu. B.Spūlis lasīja lekcijas.

Runājot A.Skrindas vārdiem, Bronislavs Spūlis visu savu mūžu ir cīnījies par to, lai latgaliešiem būtu vairāk nekā ābece, pātaru grāmata un katehisms, lai būtu tiesības runāt un rakstīt tajā valodā, kurā vieglāk izteikt savas domas. Jubilāra bagātība ir lielajai viņa skolnieku skaitā, no kuriem viņš ir pelnījis neviltotu cieņu un pateicību.

1968. gadā, atzīmējot sava skolotāja 50 gadu darba jubileju, toreizējais tautas izglītības nodaļas darbinieks A.Pastars teica: «Mūsu novadniekam, preiļietim Bronislavam Spūlim ir iznācis art daudzās druvās, kas deva ražu gan pēc gada, gan pēc gadu desmita un dos vēl sātinošus augļus arī nākošām paaudzēm.»

Materiālu publicēšanai sagatavoja Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeja jaunākā zinātniskā līdzstrādniece

R.Pastars

Rakstniekam Jānim Klīdzējam — 80

J.Klīdzējs dzimis Sakstagala pagasta Liužās 1914. gada 6. maijā.

Mācījies Rēzeknes komercskolā, studējis lauksaimniecību Latvijas Universitātē. Pēc 5 gadu dzīvošanas Vācijā — 1950. gadā abi ar sievu Emiliju ieceļojuši ASV. Kalifornijas Universitātē ieguvis M.S. grādu klīnikālajā socioloģijā, pēc tam strādājis savā specialitātē gan Kalifornijas Universitātē, gan psihiatriskā slimnīcā un paralēli nodevis rakstniecībai.

Ar Doņa (*st. «Baltās naktis»*) lūgšanu Ziemassvētku naktī baznīcā, kad atdzimst viss labais, Rakstnieks ir izteicis savu dzīves kredo:

«Dievs, Debesu tēvs, palīdzi man, labam un spēcīgam būt, lai es varētu sev sirdī un plecos paņemt visu, visu, kas manam mūžam nolemts.»

Dievs rakstnieka lūgšanu ir uzklauzījis, liels ir rakstnieka devums literatūrā — 22 grāmatas, no tām 8 romāni, 12 stāstu krājumi un 2 eseju krājumi. Romāns «Gribējās saullēkta» iespiests avīzē «Laiks». Latvijas periodikā izmēti ap 100 jaunības dienu dzejoļu, tie nav sakopoti grāmatā. Devis apceres periodikā par grāmatām. Apcerējis savas dzimtas puses Latgales ļaužu katoliskā latviskuma dzīves ziņu un pasaules skatījumu.

Darbi ir guvuši lielu atsaucību un atzinību. Romāns «Jaunieši» ir izdots 5 izdevumos un tulkots arī lietuviešu valodā. Par darbiem ir saņēmis 2 Kultūras fonda balvas, Krišjāņa Barona fonda balvu, Jāņa Jaunsudrabiņa fonda balvu un Krišjāņa Barona fonda prēmiju.

Rakstnieks pieder pie tiem viņa grāmatu tēliem, kuru aizsākums ir aizsiets pie varavīksnes — savā sirdī viņš nes ne tikai savas, bet arī tuvinieku, citu cilvēku un arī visas pasaules sāpes. Sakstagala dzeguze ar brīnumaino balsi, kas Liužās upes alksnājā izzvanīja rakstnieka pirmo rītu, ir visu laiku rūpējies un rūpējas joprojām, lai izsalkums pēc dzīves un skaistuma, kā arī sāpes viņā neizsīktu.

Rakstnieks vienmēr ir nostājies mazā cilvēka pusē, «kam šinī dzīvē nav lielu vieglumu, kam grūtums guļ virsū kā kalns un kā gara nakts, kas list un list bez gaļa». Neskatoties uz to visu, tomēr viņu acis un sirdis vienmēr pagrieztas uz gaismas pusi.

Rakstniekam savā laikā bija tuvi Latgales gājēji — kalpu, grāvrāču likteņi. Studiju laikā, dzīvodams Mežaparkā, viņš ap Jurgijem un Mārtiņiem vakaros mēdza aizbraukt uz Rīgas staciju, lai satiktos vai arī lai vismaz kādu laiciņu pabūtu viņu tuvumā. Iebraukuši Rīgā, gājēji parasti stacijā sagaidīja rītu, lai dotos tālāk.

Sakarā ar rakstnieka 70. gadadienu radio raidījumā (*05.05.84., Sidneja, Austrālijā*), runājot par rakstnieka daiļrades agro posmu, atzīmēja: «Klīdzējam bija viens noteikts mērķis — Latgales literatūru ievest pārējās latviešu literatūras dārzos un Latgales latviešu parādīt tādu, kāds viņš īstenībā ir, nevis kā karikatūru, kāds viņš bija tēlots vairuma latviešu rakstnieku darbos.»

Cauri visiem rakstnieka darbiem vijas cīņas motīvs. Rakstnieks cīnās par dzimteni, tās brīvību, tautu, par dzīvi, par cilvēku, par tā saprāta gaismu un dvēseles ugunīm.

Savos darbos rakstnieks aizstāv savas idejas, iemiesojot tās pārliecinātos tēlos. Vēstījumā cenšas ieaust filozofiskas atziņas. Viņa daiļradei raksturīgs dziļums, ne virspusība. Varoņu ārējais veidols ir iekšējās garīgās pasaules atspulgs, ko uzskata par galveno.

Risinot vispārcilvēciskās problēmas, viņa darbos harmoniski apvienojas mīlestība un naidis — «Tie paši nīdēji ir arī mīlētāji savās gaismas stundās» (*st. «Cilvēks ar akmeņi»*); labais un ļaunais — «Dzīvē un cilvēkos nav tīra balta un tīra melna, daudz pelēka pa vidu» (*rom. «Dzīvīte, dzīvīte, šūpojos tevī»*); dzīvība un nāve — «Arī nāve ir tikpat laba kā dzīvošana. Viņa paņem to, kas izdzīvots» (*rom. «Sniegī»*).

Viss dzīvē vērotais, piedzīvotais rakstnieka darbos ir harmoniski sakļāvies īpatnējā tēlu kaleidoskopā. Iemīļotākie rakstniekam ir jaunieši — sapņotāji, meklētāji, cīnītāji. «Jaunieši ir mūsu ugunskurs tuvojās un tālajos apvāršņos,» saka rakstnieks.

Trauksme un augšana ir jauno siržu baušļi. Viņi droši iet pretī savam mērķim, uz vieglajiem sapņiem un ieceru spārnēm nesot ikdienas smagumu. Visu Latgales tā laika jauniešu centienus nes sevī Andris (*rom. «Jaunieši»*). Viņš ir laimīgs, redzot, ka viņa sapņi nes tālāk viņa dzimtas puses ļaudis, īpaši skolu jaunatne.

Arī trimdā jaunieši ir rakstnieka redzeslokā. Uzsverot, ka jaunieši visur ir vienādi, viņš dziļi ieskatās jauno cilvēku trīsstāvainajās dvēselēs — gan tajās, kas pašas spēj atrast savu viengabalainību, gan arī tajās, kas maldās sevī itkā pa tumsu (*st. «Šīs balsis, šīs balsis»*).

Rakstniekam ir tuva bērnu pasaule. Viņš dziļi ieskatās tajā un izjusti parāda, kā viņi aug un veidojas kristīgās reliģijas un tautas tradīciju garā, kā viņu atvērto dvēseļu baltajās lapās savas rakstu zīmes ievēl pamazām gan dzīve, gan daba, gan cilvēki, īpaši tuvinieki.

Rakstniekam sāp morālisko vērtību inflācija, to sajukums un humānisma deficīts. Sāp mūsdienīgā tendence sakarā ar kailuma kultūru — «lai būtu mazāk kauna; lai mazāk būtu sāpju, sapņu, ilgu; lai nebūtu Dieva Radītāja; lai būtu tikai viņš — cilvēks pats ar savu miesu» (*«Izdzišana no paradīzes»*).

Rakstnieks cīnās par garīguma atdzimšanu un norāda uz tā pagrimuma cēloņiem un sekām (*rom. «Dzīvīte, dzīvīte, šūpojos tevī»*). Viņš brīdina no dzīves jēgas meklējumiem Austrumu un Rietumu filozofijas sajukumā, ieteic izmantot savas tautas bagātības, kas sakņojas kristīgās reliģijas mācībā un folklorā (*rom. «Zilie kalni»*).

«Cilvēka uzdevums ir — sevi iekšēji darīt bagātu, lai ar to pilnveidotu pasauli» (*«Dzīvīte, dzīvīte, šūpojos tevī»*).

Brīvas sabiedrības garantija ir atsevišķu cilvēku gara dzīve, kur cilvēks valda pār instinktiem, rīkojas pēc savas brīvas gribas un morāles principiem.

Kā rakstniekam, tā viņa varoņiem ir raksturīga ētiska stabilitāte un garīgs dāsnums.

«Gribētos, lai dzīve un cilvēks būtu veidots no kaut kā skaista, laba, tīra, nepārejoša» (*rom. «Dzānītors»*).

«Nevajadzētu gan iet pa tīru pasauli ar sabirstiem zābakiem. Tad pāri paliek pārgriezti sapņi, pusdzīvotas dzīves un neizkliegtas ilgas» (*rom. «Sniegī»*).

Materiālisma, tērauda un skārda dārzos pazūd cilvēka doma un pats cilvēks: «Mēs par daudz cenšamies piemēroties pasaules plūsmam un modei domās, rakstos un dzīves veidā. Atšķaidāmies, izskatām pasaules neitrālajos ūdeņos, kļūstam bez savas krāsas, zīmes un virzienā» (*rom. «Zilie kalni»*).

«Jāmācās domāt pašas tautas domas un runāt pašas tautas runas. Nākotne esam mēs paši. Mēs paši ugunsgrūdu kurinām, un paši to sargājam» (*st. «Prezidenta gājieni»*).

Tagad masa nomāc atsevišķa cilvēka vērtību. Barā pazūd cilvēks — personība. Bara cilvēks izvairās no vientulības, pūli viņš var savu dvēseles tukšumu pārklāt ar kādu ielāpu — bravūru, aizņemtām frāzēm, smīnu. «Bara cilvēks var pieņemt visu, tikai ne to, ja kāds grib būt citādāks nekā citi» (*«Ievainotā dzīve»*).

«Nabadzīgi maz cilvēks drīkst iegūt un paturēt par savu. Viss pieder baram: garša, gaume, pat laime. Cilvēka domas jau sen vairs nav viņa paša. Individualizēties svarīga ir ieklausīšanās sevī, sevis pazīšana īstā gaismā, nevis «aprozīnātā», lai pēc savām iespējām varētu izvēlēties savu ceļu un vietu dzīvē.» (*rom. «Zilie kalni»*).

Rakstnieks ir nerimstošs skaistuma meklētājs un radītājs. To viņš atrod dabā, mūzikā, īpaši dziesmā un rada darbā un cilvēku attiecībās.

Skaistu vainagu savos darbos viņš ir novijis savai dzimtenei — no vissaulainākām purenēm, kad pavasarī tās apņem pārplūdušu ūdeņu zilumu; no cerīniem, kur ciema meitenes laimi sev meklē; no liepziņu smaržas, kur žubīte joprojām vied sēž zarā; no Krišezera baltajām pipenēm, neaizmirstot arī zilos līnu un baltos kartupeļu ziedus no sava tēva lauka.

Otrs skaistuma avots ir mūzika un dziesmas. «Armonikas skaņas paņēms sirdi, atdod sapņus un ilgas, kas palīdz, arī pa dubļiem brienot, saskatīt zvaigznes un paver ceļu jauniem darbiem un jaunai dzīvei» (*rom. «Jaunieši»*).

Mīlestība, laime, draudzība ir dvēseles gaisma. «Mīlestība mūsu dzīves dienām uzceļ jaunus torņus un iedēdz ugunis visu nakšu apvāršņos.»

Draudzība savstarpēji bagātina — «Daudz ir bagātu cilvēku ar domu gaismu, sapņu svētumu un mīlestības skaistumu, kas dāsni to dāvā arī citiem, protams, tiem, kuri spēj to paņemt.»

Lai me ar apziņā, ka esi kam vajadzīgs. Tāsītes, kas bija zaudējusi acu gaismu, traģēdija — viņa bija pilna mīlestības, bet nebija neviena, kam to atdot, viņa bija pilna vēlmju darīt kam labu, bet nebija nevienam vajadzīga» (*«Sniegī»*).

Klīdzēja varoņiem acīs esot kāda gaisma, kas met spožas dzirkstis lasītāju sirdis. Palāsīsim viņa grāmatas! Pie mums jau ir iznākušas 6, no tām romāni «Jaunieši», «Sniegī», «Dāvātās dvēseles», «Zilie kalni»; stāstu krājumi «Gājputnu dzīsmes», «Seši kalni».

Tekla Škapare

Preiļu polikliniku apmeklē... vanags

Pagājušās nedēļas pirmdienā Preiļu poliklinikas trešā stāva logā ar lielu joni ietricās liels vanags un nokrita tukšajā piebūvē stāvu zemāk. Kad mediķi grasījās sniegt putnam pirmo palīdzību, tas saņēma spēkus un aizlidoja prom.

Starp citu, mediķi tagad dziļdomīgi spriež: kas no

viņiem izskatās pēc vistas, uz ko metās vanags? Vai arī tas ir bijis kādas partijas pārstāvis, kas ieradies agitēt pirms pašvaldību vēlēšanām? Vai arī logi ir tik stipri izspodrināti, ka pat vanags nevar saskatīt stiklu?

L.Sila

Cik maksā zobu ārstēšana?

◆ Cilvēkam skaisti un balti zobi, taču mūsu valstī ne pārāk bieži tādus redzam, jo zobu slimību izplatības un intensitātes līmenis ir ļoti augsts.

Mūsu dienās vairāk kā 90% skolas vecuma bērnu slimo ar zobu kariesu, mutes dobuma gļotādas slimībām, parodontītu un zobu žokļu (jeb ortodontiskajām) anomālijām vai šo slimību dažādām kombinācijām.

Zobu slimības, mutes gļotādas slimības, zobu un žokļu defekti un deformācijas rada cilvēkā mazvērtības sajūtu. Sakarā ar izskata defektiem un reizēm arī izrunas traucējumiem šādi cilvēki kautrējas no sabiedrības, nevar dzīvot pilnvērtīgu dzīvi. Reizēm šie defekti spiež jaunieši atteikties no iecerētās profesijas, piemēram, aktiera.

Tik pat svarīgs fakts tas, ka zobu slimību komplikācijas veido hroniskus iekaisuma perēkļus organismā, kuri var būt par cēloni nopietnām vispārējām slimībām (sirds un asinsvadu slimības, dažādām alerģiskām pārmaiņām utt.). Tādēļ zobu slimību profilaksi un agrīnu ārstēšanu un komplikāciju novēršanu uzskata par vienu no iedzīvotāju veselības aizsardzības pamatuzdevumiem.

Galvenais profilakses pasākums ir pareiza zobu tīrīšana divas reizes dienā ar fluoru saturošām pastām. Tas ir vislētākais, ērtākais un vienkāršākais veids, kā saglabāt zobus un parodontu veselus. Pasaules pieredze to ir pierādījusi. Pie augstas zobu bojāšanās, ja nepieciešams, jācenšas lietot fluoru saturošas tabletes, laku vai citus preparātus, konsultējoties ar ārstējošo zobārstu.

Iesakam kā profilakses līdzekli lietot košļājamo gumiju bez cukura. Ir jāņem vērā, ka regulāra zobār-

sta apmeklēšana, zobu tīrīšana ar fluoru saturošām pastām, fluora preparātu pielietošana, «Wrigly» košļājamās gumijas bez cukura «Orbit» un «Extra» lietošana ir iedarbīgs un savstarpēji saistīts pasākumu komplekss cīņā ar zobu kariesu.

Sakarā ar Latvijas Republikas Labklājības ministrijas Veselības departamenta rīkojumu noteikta veselības sistēmas pārveidošana arī Preiļu rajonā: no šī gada 2. maija zobārstniecības pakalpojumus sniedz par maksu pēc augstākā cenu tarifa. Piemēram, pati vienkāršākā plomba maksā Ls 1,20, bet pati vienkāršākā un lētākā zoba izraušana Ls 1, bet sarežģīta pulpīta ārstēšana pāri 4 latiem.

Atlaides samaksā par zobārstniecisko palīdzību paredzētas bērniem līdz 18 gadu vecumam — bezmaksas un grūtniecēm ar ārsta norīkojumu līdz 12 nedēļu laiku.

Zobu protezēšanā — protēžu izgatavošanā nestrādājošiem pensionāriem un invalīdiem paredzēta 25% atlaide, bet Černobiļas avārijā cietušajiem — 50%.

Atlaide nav attiecināma uz protēžu pārklāšanu ar titāna nitrīdu, lietām protēzēm un to konstrukcijām.

Kā redzams, cenām par ārstēšanu ir tendence pieaugt, tādēļ lūdzu ievērot profilaksi un regulāri apmeklēt zobārstu, lai neielaistu zobu slimības. Tas būs lētāk. Aicinu skolēnus ārstēt zobus, kamēr nav jāmaksā.

I.Kalniņa,
Preiļu poliklīnikas
stomatoloģiskās nodaļas vadītāja

Ērču encefalīts — bīstama slimība

◆ Latvijā krasi pieaugusi saslimstība ar ērču encefalītu, īpaši 1993. gadā, kad saslimušo cilvēku skaits palielinājās 3 reizes. Reģistrēti arī 5 nāves gadījumi. Republikā pēdējo triju gadu laikā nav neviena rajona, kur nebūtu notikusi inficēšanās ar ērču encefalītu. Ņemot vērā dažādus apstākļus, tiek prognozēts, ka 1994. gadā ērču daudzums un to aktivitāte stipri palielināsies. Latgales rajonos pieaug arī inficēto ērču procents.

Ērču aktivitātes periods sākas aprīlī un turpinās līdz septembrim, oktobrim. Slimība var iestāties ap tuveni 20 dienu laikā pēc inficēšanās ērces piesūkšanās.

Ērču encefalīts izpaužas ļoti dažādi. Bīstami ir centrālās nervu sis-

tēmas traucējumi, kuri var izraisīt smagas sekas.

Ko darīt, ja piesūkusies ērce? Ērci var viegli izvilkt ar diega palīdzību: ērces ķermeni iepriekš ieziež ar spirtu vai jodu, pagaida 10-15 minūtes, pēc tam viegli pavēl uz augšu un ap ērces snūķīti apvien diega cilpu tā, lai diega gali paliktu brīvi, un, velkot aiz tiem, ērci izņem. Pēc ērces izņemšanas brūcīti apstrādā ar jodu.

Iespējami ātrākā laikā jāizdara remantadīna profilakse, pēc norādītās shēmas 3 dienas pēc kārtas: no 2 līdz 8 gadu vecumam pa 1 tabletei, no 8 gadu līdz 14 gadu vecumam pa 1 tabletei 2 reizes dienā, no 14 gadiem un vecākiem 2 tabletes 2 reizes dienā. Remantadīns ir nopērkams aptiekās vai arī vietējos feldšeru punktos.

Ja mēneša laikā parādās kaut kādas slimības pazīmes, noteikti

jāgriežas pie ārsta pēc medicīniskās palīdzības.

Inficēties ar ērču encefalītu iespējams, arī lietojot uzturā nevārītu kazas pienu. Kazu turētājiem ieteicams griezties veterinārajā dienestā, kur izmeklē dzīvniekus, lai pārliecinātos par to veselību. Visi iedzīvotāji, kuru darbs saistīts ar mežu, MRS strādājošie, melioratori, agrofirmu meža strādnieki un citi pakļauti obligātai potēšanai.

No 1986. gada Latvijā tiek reģistrēta arī maz pazīstama slimība, kuru pārnēsā ērces, — Laima slimība. Tai raksturīgi nervu sistēmas, sirds un locītavu bojājumi.

Būsim uzmanīgi, apmeklējot mežu, kā arī strādājot savos laukos vai piemājas dārziņos!

R.Nikiforova,
Preiļu rajona valsts vides un sabiedrības veselības centra epidemioloģe

SLUDINĀJUMI/REKLĀMA ☎ 22305

Preiļu rajona paju sabiedrība «Pelēči» paziņo, ka 1994. gada 15. aprīlī tika pieņemts lēmums par **PAJU SABIEDRĪBAS LIKVIDĀCIJU** ar 1994. gada 1. jūniju. Lūdzam paju īpašniekus līdz 1994. gada 20. maijam pieteikties uz objektu privatizāciju par pajām. Pretenzijas pieteikt līdz 1. augustam pa telefonu 55716. Paju sabiedrības valde

Piektdien, 6. maijā plkst. 9.00 Preiļu KN vienu dienu **IZPĀRDOS** jaunus un lietotus sieviešu ārzemju apģērbus un apavus.

☞ Pārdod

jaunu šujmašīnu «Mini-Jaguar» (japāņu) iepakojumā. Tel. 42860;

mazlietotu medību bisi IŽ-43EM, 16. kal., motociklu IŽ-Jupiter-4 ar blakusvāģi. Tel. 21289;

sēklas miežus. Tel. 22678;

lopbarības miežus. Tel. 21719;

1 ataudzējuma sēklas un pārtikas kartupeļus 'Skaidra', cena 5 sant./kg. Tel. 23300;

sēklas kartupeļus 'Granola' (vidēji agra), 'Lauma' (vēlie). Tel. 21113;

sienu. Tel. 21608;

labu darba ķēvi. Tel. 21464;

grūnsnu govī (termiņš jūnija beigās) un jaunu slaucamo aparātu, cena Ls 60. Tel. 31226;

govī. Tel. 55729;

3. laktācijas govī un 1 g. vecu kumeļu Jersikas pag. Lauros. Vilcāns. Tel. 46633;

govīs. Tel. 18205;

aitas ar jēriem. Tel. 33720;

Ford Escort (1980.g.) par Ls 750. Tel. 43666;

M-8, daudzkausu ekskavatoru ar «Belorus» motoru (abus var rezerves daļām), lietotus krāsns ķieģeļus, šiferi (40x40), l/s tehnikas rezerves daļas. Tel. 52405;

dažādas tūjas (dzīvības kociņus). Tel. 40045;

sešvīņu šiferi. Tel. 23643 vakaros;

automašīnu - seglu vilcēju KAZ-608V ar puspiekabi ODAZ-885 vai

MAINA. Tel. 42212 pēc 17;

M-2140-117 SL (izlaidis gads 1986., balts, ļoti laba tehniskā stāvoklī, nobraukums 92 tūkst. km), cena Ls 1000. Zvanīt 23146 pēc 20;

VAZ-2121 (1978.g. izlaidums) pēc remonta, jaunas riepas, ir rezerves daļas, traktora DT-75, T-150 kāpurķēžu posmu. Tel. 24143 pēc 18;

jaunu koka kiosku. Tel. 58678;

māju Preiļu centrā Liepu ielā 36 (ar visām ērībām, vajadzīgs kosmētiskais remonts, ir 12 simtdaļas zemes). Kontakttelefons Rīgā 371079;

māju un saimniecības ēkas, motoblokus «Krot-2», garāžas durvis. Tel. 21938;

govī un minerālmēslu izkaldētāju. Tel. 55641 vai 55681;

automašīnu VAZ-2121 (1986.g.) par Ls 1000 vai «Tavriju» (1993.g.) par Ls 1100. Tel. 251-65132;

metināmo aparātu, 220 W, pamata blokus, ķieģeļus, paneļus, slaucamas govīs, VAZ-2104 (1988.g.) teicamā stāvoklī, var uz nomaksu pret ķīlu, Rudzātos pie palīgscolas. Podnieks. Tel. 18244.

☞ Pērk
gaju. Samaksa tūlītēja. Tel. 43934.

☞ Maina
RAF-2203 pret UAZ-469. Tel. 36699.

☞ Dažādi
Sniedz transporta pakalpojumus ar mikroautobusu «Latvija». Zvanīt vakaros 55743, 55685.

Steidzīgi vajadzīga ģimene vai sievietē laukos Rudzētos pie palīgscolas. Podnieks. Tel. 18244.

14. maijā Pelēču KN viesojas rokkapela «**PARLAMENTS**» ar programmu «**Alutiņi, vecais brāli...**» (muzikanti no «**Ornamenta**» un «**Paradoksa**»). Plkst. 21.00 — koncerts. Ieejas maksa Ls 0,80, skolēniem Ls 0,50. Plkst. 23.00 — ball. Ieejas maksa Ls 1.

Ar 1994. gada 1. aprīli tiek noteikta gāzes maksa vienam cilvēkam Ls 1,54 mēnesī, jo, apkures sezonai beidzoties, pilsētā atslēgta karstā ūdens padeve un palielinājies gāzes patēriņš.

Šī gada 13. maijā plkst. 10.00 Jaunaglonas lauksaimniecības skola rīko **ATVĒRTO DURVJU DIENU.**

Valsts Lubānas mežrūpniecības saimniecība Stirnienes krautuvē **IEPĒRK** pazeminātas kvalitātes egles papīrmalku — 2, 3, 4, 5 un 6 m garu. Cena 15 dolāri par kub.m. Samaksa tūlītēja. **Telefoni uziņām 8-248-67130, vakaros 8-246-69259.**

Televīzijas programma

Piektdiena, 6. maijs

LATVIJAS TV I
18.00 Ziņas. 18.10 Dona Beiža. 19.00 Arēna. 19.25 Globuss. 20.00 Ekrāns bērniem. 20.20 TV - puikām un meitenēm. 20.30 Panorāma. 21.20 Piektdienas teātra vakars. 22.40 Nakts ziņas. 22.55 J.Jurkāns. Dekameron.

LATVIJAS TV II
17.30 TV veikals. 18.00 Kristīgā programma. 19.00 Līd ziņas. 19.20 Uz Parlamenta kāpnēm. 19.35 Populārinātniska programma. 20.20 Ziņas. 21.05 Koncerts. 21.25 Kristīgā programma. 22.00 Ziņas. 22.20 E iela. Mākslas filma. 23.10 Eterā - Vidzemes TV.

Sestdiena, 7. maijs

LATVIJAS TV I
9.00 Rīta stunda. 10.00 Čāja retrokoncerts. 10.15 Brīvbiliete uz teātri. 10.55 Dona Beiža. 11.45 Skaistumam un veselībai. 12.00 Globuss. 12.35 Zīmes. 13.20 Satikšanās mūzikā. 14.00 Rēdereja. Mākslas filma. 14.45 Piektdienas teātra vakars. 15.35 Visu vai neko! 16.50 L.Tauns. Laulības ar pilsētu. 17.30 Mūzika atpūtai. 18.00 Ziņas. 18.05 Dona Beiža. 18.55 Ex libris. 19.20 Opera un balets - pie mums un pasaulē. 20.00 Ekrāns bērniem. 20.30 Panorāma. 21.20 Radošā apvienība Labvakari piedāvā... 22.10 Cilvēka bērns. Mākslas filma. 23.40 Ar dziesmu par dzīvi. 0.25 Radiators.

LATVIJAS TV II
15.50 TV Polonija. 17.05 Ukraina. 17.20 Latīoti. 19. izloze. 17.25 Apgūsim angļu valodu! 17.40 Worldnet piedāvā... 18.00 Vācu valoda. 18.15 Biznesa ābece visiem. 18.40 Reģionālās TV piedāvā... 19.10 Kristīgā pasaule. 19.25 Stop! 19.30 No graus-

Svētdiena, 8. maijs

OSTANKINAS TV
6.45 Rīta vingrošana. 7.00 Stunda gara stiprināšanai. 8.00 Bez pauzes. 8.30 Rīta agrumā. 9.00 Poligons. 9.30 Sportloto izloze. 9.45 Kamēr visi mājās. 10.15 Rīta zvaigzne. 11.05 Padomi kulinārijā. 11.20 Muzikāla kinoprogramma. 11.50 Maratons-15. 12.30 Krievijas mazpilsētas. 13.00 Mult. filmas. 13.10 Kusto komandas zemūdens odiseja. 14.00 Ziņas.

OSTANKINAS TV
5.15 Rīta vingrošana. 5.30 Rīts. 7.45 Nekustamā īpašuma tirgus. 8.00 Ziņas. 8.20 Mult. filma. 8.30 Putnapiens. Filma bērniem. 9.30 Ceļā uz Vemblija stadionu. 10.30 Pasaules tautu daiļrade. 17.00 Ziņas. 17.25 Kultūras jaunumi. 17.40 Cilvēks un likums. 18.10 Kāds būs laiks? 18.15 Japāna un A.Kološins. 18.45 Brīnumlauks. 19.40 Labu nakti, mazuļi! 20.00 Ziņas. 20.35 Kāds būs laiks? 20.45 Dens Ogasts. Mākslas filma. 21.45 Nedēļas cilvēks. 22.05 Radio dienai vēltais koncerts Svētku mikrofonos. 23.45 Muzikāls raidījums. 0.25 Autošovs.

tiem top pērles. 20.00 Mikrofona muzikālā televīzija. 20.30 Panorāma. 21.05 Glābējzvēns. 22.00 Ziņas. 22.20 Mūzika atpūtai.

OSTANKINAS TV
6.20 Rīta vingrošana. 6.35 Lietišķa cilvēka sestdienas rīts. 7.10 Azartspēles. 7.40 Mācītāja uzruna. 8.00 Maratons-15 piedāvā... 8.30 Bērniem. 8.45 Dok. filma. 9.15 Uzvaras gadadienai vēlta programma. 9.35 Rīta pasts. 10.05 Medicīna tev. 10.35 Starptautiskās Benuā balvas pasniegšanas svinīgā ceremonija. 12.00 Dok. filma. 12.30 Karā - kā jau karā. Mākslas filma. 14.00 Ziņas. 14.25 Rinaldo Rinaldini - laupītāju barvedis. 12. sērija. 14.50 Labirints. 15.20 Dzīvnieku pasaulē. 16.00 Laimīgs gadījums. 16.50 Pirms un pēc. 17.40 Mākslas filma. 19.40 Labu nakti, mazuļi! 20.00 Ziņas. 20.35 Kāds būs laiks? 20.45 Monologs. 20.55 Pasaules meistarsacīkstes hokejā. 23.30 50/50.

14.20 TV un radio kompānija Mir. 15.00 Ceļotāju klubs. 15.50 Špikeris. 15.55 Mult. filmas. 16.55 Amatnieks. 17.00 Ziņas. 17.15 Es esmu vieglprātīgs gruzīns... B.Okudžavas 70 gadu jubileja. 18.15 Autošovs. 18.30 Kāds būs laiks? 18.35 Melodrama par slepkavības mēģinājumu. Mākslas filma. 20.00 Svētdiena. 20.45 Sportiska nedēļas nogale. 20.55 Hokejs. 23.30 Vispasaules videoklipu konkurss.

NOVADNIEKS

Izdod Preiļu rajona pašvaldības uzņēmums «Novadnieks»
REDAKTORS PĒTERIS PIZELIS
Laikraksts iznāk kopš 1950. gada 29. marta.
Redakcijas adrese: Aglonas ielā 1, Preiļi, LV-5301.
☎ 22059, 21759, 22154, 21996, 21985, 22305.
PASŪTĪJUMA INDEKSS 68169.

Reģistrācijas apliecība № 1018.
Iespiests SIA «SAB» Daugavpilī, Valkas ielā 1. Ofsetiespiedums. 1 iespiedloksne.
Metiens 5011 eksemplāri. Pas. № 718